



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 122/09-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. R. K., D., zastúpeného advokátom JUDr. I. K., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 30 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd v spojení s porušením čl. 1 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 a čl. 3 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 So/139/2007 z 21. augusta 2008 a takto

### **r o z h o d o l :**

Sťažnosť Ing. R. K. o d m i e t a pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. decembra 2008 doručená sťažnosť Ing. R. K., D. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. I. K., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 30 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v spojení s porušením čl. 1 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 1 a čl. 3

ods. 1 listiny rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 So/139/2007 z 21. augusta 2008.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol:

*«Narodil som sa... V období od 01. septembra 1958 do 31. mája 1962 som bol študentom Strednej všeobecno-vzdelávacej školy I.*

*Potom od 02. júna 1962 do 30. novembra 1992 som bol zamestnaný v Z., štátny podnik D., ďalej K., štátny podnik T., a S., štátny podnik M. Od 01. decembra 1992 do 31. januára 1993 som bol zamestnaný v Č., a. s., generálne riaditeľstvo B., expozitúra T. Od 01. februára 1993 doteraz som zamestnancom M., B.*

*Počas celej doby som mal trvalé bydlisko na území Slovenskej republiky a bol som a som občanom Slovenskej republiky. ...*

*Po dovŕšení dôchodkového veku podľa platnej právnej úpravy Slovenskej republiky (60 rokov + 9 mesiacov) som dňa 13. júna 2005 podal žiadosť o starobný dôchodok s účinnosťou od 07. mája 2005 v Sociálnej poisťovni, pobočka P. ...*

*Až po telefonicknej urgencii mi Sociálna poisťovňa, ústredie B. listom číslo: 4408071620-118 zo dňa 04. novembra 2005 oznámila, že Sociálnou poisťovňou mi bude poukazovaný starobný dôchodok vo výške 4.651,- Sk mesačne, ktorý bol vypočítaný podľa rozhodnutia Sociálnej poisťovne číslo: 4408071620 zo dňa 24. októbra 2005.*

*Vo výrokovej časti rozhodnutia sa uvádza, že starobný dôchodok mi bol priznaný podľa § 65 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a zvýšený mi bol podľa § 293e zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 244/2005 Z. z. Zároveň vo výrokovej časti rozhodnutia je uvedené, že starobný dôchodok mi je priznávaný podľa článku 46 ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín pohybujúcich sa v rámci Spoločenstva (ďalej len „nariadenie č. 1408/71“).*

*V prílohe rozhodnutia bol osobný list dôchodkového poistenia, podľa ktorého mi bol vypočítaný starobný dôchodok za obdobie 12 rokov, 98 dní (12,2685 roka). V odôvodnení rozhodnutia, ani v samotnom rozhodnutí nebol uvedený dôvod, prečo ďalšie poistné obdobie od roku 1958, resp. od roku 1962 mi nebolo zohľadnené pri výpočte starobného dôchodku. ...*

*Až po osobnej návšteve Sociálnej poisťovne v novembri 2005 som sa dozvedel, že za dobu, ktorú mi Sociálna poisťovňa nevypočítala starobný dôchodok, budem dostávať starobný dôchodok z Českej republiky, nakoľko jediný mesiac, a to december 1992, som pracoval v slovenskej pobočke zamestnávateľa, ktorý mal sídlo v Českej republike. ...*

*Sociálna poisťovňa po podaní mojej žiadosti o starobný dôchodok neurčila teoretickú výšku dôchodku za celú dobu poistenia bez ohľadu na dĺžku poistenia v Českej republike a v Slovenskej republike.*

*V súlade s článkom 46 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1408/71 Sociálna poisťovňa bola povinná na jednej strane vypočítať výšku starobného dôchodku, ktorá by mi náležala iba podľa ustanovení právnych predpisov Slovenskej republiky, a na strane druhej mala vypočítať výšku dávky starobného dôchodku, ktorá by mi prináležala podľa pravidiel uvedených v článku 46 ods. 2 nariadenia č. 1408/71.*

*Keby bola Sociálna poisťovňa postupovala v zmysle vyššie uvedeného, bola by zistila, že ku dňu podania mojej žiadosti mi v Českej republike nemohol vzniknúť nárok na starobný dôchodok.*

*Nakoľko Sociálna poisťovňa takto nepostupovala, podal som dňa 08. decembra 2005 opravný prostriedok, ktorým som napadol rozhodnutie Sociálnej poisťovne číslo 4408071620 zo dňa 24. októbra 2005. Sociálna poisťovňa listom až zo dňa 24. augusta 2006, t. j. po viac ako deviatich mesiacoch od podania opravného prostriedku, mi oznámila, že môj opravný prostriedok zasiela spolu s jej písomným vyjadrením Krajskému súdu v Trenčíne.*

*Táto informácia však nebola pravdivá, nakoľko listom zo dňa 29. septembra 2006 mi Sociálna poisťovňa oznámila, že podrobnejší výklad vo veci obsahuje vyjadrenie Sociálnej poisťovne, ktoré mi bude doručené prostredníctvom Krajského súdu Trenčín. Na základe mojej žiadosti zo dňa 10. októbra 2006 mi Sociálna poisťovňa listom zo dňa 29. novembra 2006 oznámila, že opravný prostriedok zaslala súdu bez jej vyjadrenia a že sa ospravedľuje za neúplné oznámenie zo dňa 29. septembra 2006, ktorým ma uviedla do omylu, a že po dodatočnom spracovaní vyjadrenia pre súd mi dajú toto vyjadrenie na vedomie.*

*Na nepravdivé oznámenie a nesprávny postup Sociálnej poisťovne, ako aj na prieťahy vo vybavovaní mojej veci som písomne listom z 28. novembra 2006 upozornil*

*Sociálnu poisťovňu, ústredie, predsedu rady riaditeľov. Ako reakciu na tento list mi bolo poštou doručené doplňujúce vyjadrenie Sociálnej poisťovne zo dňa 15. decembra 2006. S obsahom tohto vyjadrenia Sociálnej poisťovne som sa nestotožnil a opätovne som svoje stanovisko k tomuto vyjadreniu zaslal Sociálnej poisťovni, ústrediu, predsedovi rady riaditeľov a Krajskému súdu v Trenčíne, a to listom zo dňa 27. decembra 2006.*

*Krajský súd v Trenčíne rozsudkom číslo 12Sd/314/2006-72, 3006200850 zo dňa 05. apríla 2007 potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne číslo 4408071620 zo dňa 24. októbra 2005, ktorý mi bol doručený 24. mája 2007. Vo výroku, ale ani v odôvodnení rozhodnutia sa Krajský súd v Trenčíne nezaoberal otázkou, prečo som bol ukrátený na svojich právach, a to tým, že podľa platných právnych predpisov Českej republiky mi nárok na dôchodok vznikol o deväť mesiacov neskôr, ako podľa platných právnych predpisov Slovenskej republiky. Proti tomuto rozsudku som podal odvolanie zo dňa 07. júna 2007.*

*Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom číslo 7Sd/139/2007 zo dňa 21. augusta 2008, ktorý mi bol doručený 16. októbra 2008 rozsudok Krajského súdu v Trenčíne číslo 12Sd/314/2006-72 zo dňa 05. apríla 2007 potvrdil.*

*Najvyšší súd Slovenskej republiky svoj rozsudok okrem iného odôvodnil aj tým, že podľa článku 11 ods. 1 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení zo dňa 29. októbra 1992 uverejnená v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom 318/1994 Z. z. (ďalej len „Zmluva medzi SR a ČR o sociálnom zabezpečení“) rozsah a spôsob hodnotenia dôb zabezpečenia sa spravujú právnymi predpismi toho zmluvného štátu, v ktorého dôchodkovom zabezpečení sa tieto doby získali. Pri tomto tvrdení Najvyšší súd Slovenskej republiky prehliadol, že podľa prílohy č. III časť A bod 44 nariadenia č. 1408/71 platnej a účinnej od 01. mája 2004 článok 11 ods. 1 Zmluvy medzi SR a ČR o sociálnom zabezpečení nemožno uplatniť. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa tiež nezaoberal otázkou rozdielneho vzniku nároku na starobný dôchodok podľa právnej úpravy Slovenskej republiky a právnej úpravy Českej republiky.»*

*Sťažovateľ považuje «rozhodnutia Sociálnej poisťovne, Krajského súdu v Trenčíne a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ... za nespravodlivé a podľa môjho názoru nimi*

*boli porušené moje základné práva a slobody zaručené Listinou základných práv a slobôd (uvedenej ústavným zákonom č. 23/1991 Z. z.) a garantované Ústavou Slovenskej republiky.*

*Listina základných práv a slobôd ustanovuje vo svojom článku 30, ods. 1, že občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.*

*Primeranosť dávok dôchodkového zabezpečenia znamená, že dôchodok má byť primeraný zárobkom daného občana pred vznikom jeho nároku na dôchodok. Bol som občanom a stále som občanom Slovenskej republiky. Mám trvalé bydlisko na území Slovenskej republiky a bol mi priznaný dielčí starobný dôchodok vo vyššie špecifikovanej výške, čo je podľa môjho názoru oveľa menej, ako by mi malo byť vymerané ako bežnému občanovi Slovenskej republiky, a ako by mi patrilo ako občanovi Slovenskej republiky v súlade so systémom dôchodkového poistenia.*

*Sociálna poisťovňa ako i všeobecné súdy vypočítali výšku môjho starobného dôchodku s prihliadnutím k zneniu Zmluvy medzi SR a ČR o sociálnom zabezpečení zo dňa 29. septembra 1992, ktorá upravuje ako kritérium pre výpočet výšky dôchodku miesto sídla zamestnávateľa.*

*Vzhľadom k tomu, že som bol zamestnaný u zamestnávateľa so sídlom v Českej republike, citovaná zmluva odkazuje na právo Českej republiky. Právo Českej republiky však upravuje nárok na starobný dôchodok inak. Podľa práva Českej republiky mi nárok na starobný dôchodok vznikol až o deväť mesiacov neskôr ako občanovi Slovenskej republiky, na ktorého sa táto zmluva nevzťahuje.*

*Interpretácia a aplikácia príslušných zákonných ustanovení zo strany Sociálnej poisťovne a všeobecných súdov, t. j. Krajského súdu v Trenčíne a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, predstavuje z môjho pohľadu diskrimináciu, ktorú zakazuje článok 3 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.*

*Diskriminácia v mojom prípade je založená na tom, že som ako občan Slovenskej republiky v čase existencie Českej a slovenskej federatívnej republiky (ďalej len „ČSFR“) bol zamestnávaný zamestnávateľom so sídlom v Českej republike. Pritom Slovenská republika a Česká republika vznikli rozdelením spoločného česko-slovenského štátu. Tento spoločný štát mal jednotný systém dôchodkového poistenia, a preto bolo právne bez*

významu, v ktorej časti bol občan zamestnaný, resp. v ktorej časti mal jeho zamestnávateľ sídlo.

*Pokiaľ som bol ako občan Slovenskej republiky s trvalým pobytom v Slovenskej republike zamestnaný u zamestnávateľa so sídlom v Českej republike, považuje sa to z hľadiska dôchodkového poistenia za zamestnanie v cudzine. Toto má pre mňa negatívne dôsledky z hľadiska starobného dôchodku v rámci slovenského systému dôchodkového poistenia.*

*Podľa článku 152 Ústavy Slovenskej republiky ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy ČSFR platné v deň zániku ČSFR na území Slovenskej republiky zostávajú naďalej v platnosti, ak neodporujú Ústave Slovenskej republiky. Slovenská republika tak v ústavnej rovine akceptovala princíp kontinuity právneho poriadku.*

*Z tohto pohľadu zastávam názor, že dobu zamestnania pre zamestnávateľa so sídlom v českej časti česko-slovenského štátu preto nemožno hodnotiť ako zamestnanie v cudzine. Takéto rozlišovanie medzi občanmi Slovenskej republiky je založené na fikcii, podľa ktorej bolo zamestnanie v Českej republike vtedajšieho spoločného československého štátu, resp. sídlo zamestnávateľa, zamestnaním v cudzine. Preto z tohto pohľadu takéto hodnotenie považujem za diskriminujúce, a to z toho dôvodu, že nie je založené na žiadnych objektívnych dôvodoch.*

*Slovenská republika uzatvorila s Českou republikou Zmluvu o sociálnom zabezpečení ako novovzniknutý subjekt medzinárodného práva. Týmto Slovenská republika využila možnosť realizovať svoju zvrchovanosť a upravila svoje vzájomné vzťahy s Českou republikou.*

*Táto dvojstranná zmluva o sociálnom zabezpečení však zasahuje do právnych vzťahov, ktoré vznikli a trvali v čase spoločného česko-slovenského štátu a v čase platnosti jednotného česko-slovenského práva, ktoré bolo následne prevzaté do práva slovenského.*

*To znamená, že záväzky, ktoré boli touto zmluvou o sociálnom zabezpečení upravené, smerujú svojimi účinkami aj do minulosti a do právnych pomerov občanov, a to do tých právnych pomerov občanov, ktoré vznikali a vyvíjali sa v spoločnom československom štáte. Tieto záväzky musia však rešpektovať určité ústavné hranice.*

*Keby nebola uzatvorená táto zmluva o sociálnom zabezpečení, vznikol by mi nárok na starobný dôchodok v zmysle právnych predpisov Slovenskej republiky ku dňu dosiahnutia 60 rokov a 9 mesiacov. Táto zmluva o sociálnom zabezpečení je na škodu vo vzťahu k môjmu nároku z dôchodkového zabezpečenia a to tým, že ma kráti v mojich zákonných právach podľa právnych predpisov Slovenskej republiky.*

*Argumentáciu Sociálnej poisťovne odkazom na nariadenie č. 1408/71 možno označiť ako argumentáciu nesúvisiacu s vecou. Podľa článku 7 ods. 2 písm. c) nariadenia č. 1408/71 majú naďalej platiť určité ustanovenia zmlúv o sociálnom zabezpečení prijaté pred vstupom do Európskej únie za predpokladu, že sú pre prijímateľa dávok priaznivejšie.*

*Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že na problematiku posúdenia nárokov občanov Slovenskej republiky vyplývajúcich zo sociálneho zabezpečenia, ktorých zamestnávateľ mal pred 31. decembrom 1992 sídlo na území Českej republiky ako súčasť ČSFR, relevantné európske právo sa neuplatňuje, ak je to pre prijímateľa dávok priaznivejšie. Uvedený záver bez ďalšieho vyplýva aj z ustanovenia čl. 2 nariadenia č. 1408/71, ktoré vymedzuje okruh osôb, ktorých sa predmetné nariadenie týka.*

*To znamená, že ak občan Slovenskej republiky splňa všetky zákonné podmienky na nárok na starobný dôchodok aj bez existencie Zmluvy medzi SR a ČR o sociálnom zabezpečení a tento jeho nárok by bol vyšší ako nárok podľa Zmluvy medzi SR a ČR o sociálnom zabezpečení, je vecou Sociálnej poisťovne, aby zabezpečila poberanie starobného dôchodku v takej výške, ktorá zodpovedá vyššiemu nároku podľa vnútroštátnych predpisov.*

*Opakovane chcem poukázať na nerovné postavenie medzi starobnými dôchodcami trvalo žijúcimi v Slovenskej republike, ktorým je starobný dôchodok priznávaný a vyplácaný Sociálnou poisťovňou len z toho dôvodu, že v rozhodnej dobe pracovali u zamestnávateľa so sídlom v Slovenskej republike a iní zase u zamestnávateľa so sídlom v Českej republike.*

*Aplikáciou Zmluvy medzi SR a ČR o sociálnom zabezpečení dochádza k nerovnakému postaveniu týchto dôchodcov a jej dôsledkom je, že ako sociálna zmluva ma poškodzuje v porovnaní so stavom bez tejto zmluvy. Som toho názoru, že ak táto zmluva trpí týmto nedostatkom a táto zmluva neobsahuje žiadny inštitút, ktorý by tento nedostatok odstránil, potom je povinnosťou orgánu, ktorý rozhoduje o dávke starobného dôchodku, pri*

*jej aplikácii postupovať tak, aby nedošlo k porušeniu zákazu diskriminácie a zároveň aby tiež nedošlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania.*

*Tento princíp nestratil platnosť ani vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie a aj v rámci Európskej únie ide o zásadu medzinárodne uznávanú, ktorá je súčasne obsiahnutá aj v nariadení č. 1408/71, a to v článku 3, či článku 7 tohto nariadenia.*

*Aplikáciou článku 11 ods. 1 v spojení s článkom 20 Zmluvy medzi SR a ČR o sociálnom zabezpečení, ktorá bola vykonaná v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, došlo k zásahu do ústavným poriadkom Slovenskej republiky chránených práv, a to porušeniu:*

- a) článku 1, ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,*
- b) článku 12, ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky,*
- c) článku 1 Listiny základných práv a slobôd (rovnosť v právach),*
- d) článku 3 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (zákaz diskriminácie), a*
- e) článku 30 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe).*

*V tejto súvislosti chcem poukázať tiež na to, že Zmluva medzi SR a ČR o sociálnom zabezpečení nie je zmluvou, ktorú by bolo možné považovať za súčasť ústavného poriadku Slovenskej republiky.*

*Zároveň chcem poukázať tiež na to, že táto zmluva nie je zmluvou podľa článku 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, a to z toho dôvodu, ktorý vyplýva aj z preambuly tejto zmluvy, že účelom uzavretia tejto zmluvy nebolo zaistiť základné práva a slobody občanov. Zmluvné strany pri uzatváraní tejto zmluvy boli vedené „želaním upraviť vzájomné vzťahy v oblasti sociálneho zabezpečenia“.*

*Preto zastávam názor, že nemožno akceptovať ako v súlade s Ústavou Slovenskej republiky takú aplikáciu niektorých ustanovení tejto zmluvy, ktoré majú za následok stav, ktorý nie je v súlade s Listinou základných práv a slobôd, či Ústavou Slovenskej republiky ako súčasťou ústavného poriadku Slovenskej republiky.*

*Tým, že napadnuté rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky aplikovalo príslušné ustanovenia bez ohľadu na požiadavky kladené ústavným poriadkom Slovenskej republiky, zasiahlo do mojich práv na súdnu ochranu garantovanú článkom 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a porušilo aj článok 3 ods. 1 Listiny základných práv*

*a slobôd o zákaze diskriminácie v spojení s článkom 30 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.*

*S poukazom na vyššie uvedené zdôrazňujem, že som bol dôchodkovo zabezpečený v rokoch 1958 - 1992 podľa zákonov, ktoré spadali do kompetencie ČSFR, a nie na základe národných zákonov Českej republiky, či Slovenskej republiky. V Slovenskej republike som získal len dvanásť rokov poistenia. Neplatil som dávky do žiadneho českého fondu dôchodkového poistenia na svoje budúce zabezpečenie, ale platil som do rozpočtu unitárneho a následne federatívneho štátu.*

*Ak by nebolo Zmluvy medzi SR a ČR o sociálnom zabezpečení dosiahol by som nárok na starobný dôchodok v zmysle právnych predpisov Slovenskej republiky ku dňu 07. mája 2005, kedy som dosiahol dôchodkový vek v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.*

*Zmluva medzi SR a ČR o sociálnom zabezpečení je mi takto na ujmu vo vzťahoch k dôchodkovým nárokom a v porovnaní s občanmi Slovenskej republiky, ktorých zamestnávateľ nemal sídlo v Českej republike, kráti moje dôchodkové nároky, ktoré mi vyplývajú z právnych predpisov Slovenskej republiky. Kritérium, ktoré prijala Zmluva medzi SR a ČR o sociálnom zabezpečení v článku 20 považujem za absurdné.*

*V tejto súvislosti tiež konštatujem, že Najvyšší súd Slovenskej republiky mi svojim rozhodnutím odoprel právo na zabezpečenie v starobe, ktoré mi zaručujú vnútroštátne predpisy Slovenskej republiky vo vzťahu k získaným dobám poistenia a skutočne dosiahnutým príjmom, nakoľko k zníženiu tohto práva nemôže dôjsť z dôvodu, že Slovenská republika uzatvorila s iným štátom zmluvu.*

*Mám za to, že postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky došlo k porušeniu zásad právnej istoty a došlo tiež k mojej diskriminácii, ako aj k nerovnakému zaobchádzaniu v porovnaní s ostatnými občanmi Slovenskej republiky, nakoľko som bol preukázateľne zamestnaný v ČSFR a podľa jeho zákonov som preto oprávnene očakával, že nároky, ktoré mi vyplývajú z tejto skutočnosti pre zabezpečenie v starobe mi zaručí štát, v ktorom trvalé žijem a ktorý je nástupcom ČSFR.*

*Týmto namietam porušenie mojich ústavných práv vyplývajúcich z článku 1, ods. 1 a z článku 12, ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, článku 1 Listiny základných práv a slobôd (rovnosť v právach), článku 3 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (zákaz*

*diskriminácie), článku 30 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe) a článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (právo na súdnu ochranu).»*

Na základe uvedených právnych a skutkových okolností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

*„- právoplatným rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 7 Sd/139/2007 (správne má byť sp. zn. 7 So 139/2007, pozn.) zo dňa 21. augusta 2008 boli porušené ústavné práva Ing. R. K., nar..., trvale bytom D. vyplývajúce z čl. 1, ods. 1 a článku 12, ods. 1 a 2 Ústavy slovenskej republiky, článku 1 Listiny základných práv a slobôd (rovnosť v právach), článku 3 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (zákaz diskriminácie), článku 30 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe) a článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (právo na súdnu ochranu),*

*- rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky číslo 7 Sd/139/2007 (správne má byť sp. zn. 7 So 139/2007, pozn.) zo dňa 21. augusta 2008 zrušuje,*

*- vec vracia na ďalšie konanie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky,*

*- sťažovateľovi priznáva trovy konania a právneho zastúpenia v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky.“*

## II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd rozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnenom návrhu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva a slobody, reálnosť ktorej by mohol ústavný súd posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti sťažovateľa považoval za potrebné poukázať na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípade medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania, resp. rozhodovania všeobecných súdov, t. j. či v konaní pred nimi nedošlo k porušeniu ústavnoprávnych princípov konania (čl. 46 až čl. 51 ústavy). Táto právomoc ústavného súdu však nie je spojená so vznikom oprávnenia a povinnosti hodnotiť právne názory všeobecných súdov, ku ktorým dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákonov, ak tento výklad a použitie zákonov neporušujú uvedené ústavnoprávne princípy alebo základné práva a slobody (II. ÚS 54/02).

1. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Sťažovateľ namieta porušenie svojich práv rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 7 So 139/2007 z 21. augusta 2008.

Ústavný súd preto preskúmal napadnutý rozsudok. Z jeho odôvodnenia vyplynulo toto:

*«Podľa čl. 20 Zmluvy medzi Slovenskou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení, uvedeného v bode III. nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71, sa doby zabezpečenia (poistenia) získané pred dňom rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej republiky považujú za doby zabezpečenia (poistenia) toho zmluvného štátu, na ktorého území mal zamestnávateľ sídlo ku dňu rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej republiky alebo naposledy pred týmto dňom, t. j. k 31. decembru 1992.*

*Podľa čl. 11 ods. 1 uvedenej zmluvy, rozsah a spôsob hodnotenia dôb zabezpečenia sa spravujú predpismi toho zmluvného štátu, v ktorého dôchodkovom zabezpečení sa tieto doby získali.*

*Z obsahu súdneho ale aj administratívneho spisu vyplýva, že navrhovateľ žiadosťou z 13. júna 2006 požiadal o priznanie starobného dôchodku s účinnosťou od 7. mája 2005. Preskúmaným rozhodnutím z 24. októbra 2005 číslo 440 807 1620 odporkyňa priznala navrhovateľovi od 7. mája 2005 požadovaný starobný dôchodok vo výške 4 272 Sk*

mesačne, zvýšený podľa § 293e zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 244/2005 Z. z. od výplatného termínu v júli 2005 na sumu 4 651 Sk mesačne, pričom zhodnotila dobu zabezpečenia (poistenia) získanú v Slovenskej republike po 1. januári 1993, resp. od 1. februára 1993 do 6. mája 2005, t. j. ku dňu uplatnenia nároku a výplaty starobného dôchodku od 7. mája 2005 podľa § 65 zákona o sociálnom poistení a č. 46 ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71.

V žiadosti z 13. júna 2005 a vôbec v konaní navrhovateľ preukázal, že v dobe od 1. decembra 1992 do 31. januára 1993 bol v pracovnom pomere v Č., a. s. B., t. j. u zamestnávateľa, ktorý mal sídlo ku dňu rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej republiky dňom 31. decembra 1992 na území Českej republiky. Preto doba zabezpečenia (poistenia), získaná od 1. septembra 1958 do 31. januára 1993 je považovaná u navrhovateľa za dobu zabezpečenia (poistenia) získanú v Českej republike za ktorú dobu získal na základe rozhodnutia Českej správy sociálneho zabezpečenia v Prahe z 27. júna 2006 č. 440 807 162/428 od 7. februára 2006 starobný dôchodok v sume 7 958 Sk mesačne v súlade s platnými predpismi sociálneho zabezpečenia Českej republiky.

Dobu, získanú po 1. januári 1992, resp. od 1. februára 1993 do 6. mája 2005 má navrhovateľ zhodnotenú ako dobu zabezpečenia (poistenia) získanú v Slovenskej republike a na základe žiadosti mu bol priznaný starobný dôchodok počnúc od 7. mája 2005 preskúmaným rozhodnutím z 24. októbra 2005 číslo 440 807 1620 vo výške 4 272 Sk mesačne. Požiadavke navrhovateľa o vypustenie doby zamestnania od 1. decembra 1992 do 31. januára 1993 v Českej republike a priznať mu starobný dôchodok len podľa predpisov platných v Slovenskej republike, nebolo možné vyhovieť. V samotnom čl. 10 ods. 1 zmluvy medzi Slovenskou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení účinnej od 1. januára 1993 sa presne hovorí, že „Na spoločnú žiadosť zamestnanca a jeho zamestnávateľa môžu príslušné úrady zmluvných štátov po dohode určiť výnimky z čl. 7 až 9.“ Samotný navrhovateľ nepredložil žiadnu takúto žiadosť a orgány sociálneho zabezpečenia, resp. poistenia jednotlivých štátov na také konanie nemajú právomoc.

Slovenská republika je od 1. mája 2004 členským štátom Európskej únie a posudzovanie nárokov žiadateľov o priznanie dôchodkových dávok je preto potrebné vykonávať v súlade s nariadením Rady (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín

*pohybujúcich sa v rámci spoločenstva. Prílohy III nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 sa naďalej uplatňujú čl. 12, čl. 20 a čl. 33 zmluvy. Ostatné ustanovenia zmluvy, vrátane čl. 7 a 41. 10, ktorých aplikovania sa navrhovateľ domáha, sa od 1. mája 2004 v súlade s čl. 6 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 už neuplatňujú.*

*Vzhľadom na uvedené, prvostupňový súd postupoval správne pri svojom rozhodovaní v súlade s platnými právnymi predpismi. Vec posúdil správne, keď rozhodnutie z 24. októbra 2005 č. 440 807 1620 o priznaní starobného dôchodku navrhovateľovi napadnutým rozsudkom potvrdil. Preto odvolací súd jeho rozsudok podľa § 219 OSP ako vecne správny potvrdil.»*

Ústavný súd po preskúmaní rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sťažovateľ namietal, dospel k záveru, že rozhodnutie je primeraným spôsobom odôvodnené; najvyšší súd uviedol konkrétne dôvody pre postup, ktorý zvolil pri rozhodovaní o nároku sťažovateľa, pričom právne názory, na ktorých je rozhodnutie založené, nemožno hodnotiť ako arbitrárne. Najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľným spôsobom zdôvodnil svoje rozhodnutie založené na uplatňovaní zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení so zohľadnením súbežnej viazanosti oboch republík nariadením Rady (EHS) 1408/71 a spôsobu ich uplatňovania. Najvyšší súd sa vo svojom rozhodnutí jednoznačne vyjadril, prečo dobu zamestnania sťažovateľa od 1. decembra 1992 do 31. júna 1993 nebolo možné zhodnotiť ako dobu zamestnania v Slovenskej republike.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnymi názormi najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o ich zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06). V danom prípade to tak nebolo.

Vzhľadom na tieto skutočnosti ústavný súd odmietol časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľ požadoval vyslovenie porušenia čl. 36 ods. 1 listiny, pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Čo sa týka namietaného porušenia základného práva sťažovateľa upraveného v čl. 30 ods. 1 listiny, ústavný súd uvádza, že v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 326/07) všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj označené právo, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocenčné princípy vyplývajúce tak z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 36 až čl. 38 listiny. O prípadnom porušení týchto práv by bolo možné uvažovať v zásade len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocenčných princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, čl. 36 až čl. 38 listiny, resp. v spojení s ich porušením.

Aplikujúc uvedený právny názor na sťažnosť sťažovateľa ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade konkrétne okolnosti posudzovaného prípadu nenaznačujú, že by po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné vysloviť porušenie práva hmotného charakteru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu upraveného v čl. 30 ods. 1 listiny, a preto ústavný súd aj v tejto časti sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

3. Sťažovateľ namieta aj porušenie čl. 1 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 1 a čl. 3 listiny. Ustanovenia čl. 1 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 1 a čl. 3 listiny majú charakter ústavných princíпов, ktoré sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy a listiny. Tieto ustanovenia ústavy a listiny sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou a listinou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ak neboli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, nie je potrebné deklarovat' ani porušenie týchto ustanovení ústavy a listiny (IV. ÚS 119/07). Z tohto dôvodu ústavný súd odmietol aj túto časť sťažnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ústavný súd už o ďalších požiadavkách sťažovateľa nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. apríla 2009